

Commentaar op ambtsbericht China 2003

Bij lezing van het ambtsbericht 2003 viel mij op dat de leesbaarheid aanzienlijk is verbeterd ten opzichte van de vorige exemplaren. Mogelijk dat dit meer persoonlijk van aard is.

Toch dienen enkele opmerkingen te worden gemaakt. Ten eerste is er wederom geen aandacht besteed, althans bijna niet (twee keer het woord “gezichtsverlies”: pg. 74 en 76), aan de culturele achtergronden en verschillen, al dan niet in combinatie met taalgebruik. Dit blijf ik bevreemdend vinden omdat op de websites van Buitenlandse Zaken, althans die van de Nederlandse ambassade en consulaten in China, wel serieus wordt stilgestaan bij enkele van die voor goede inter-persoonlijke contacten belangrijke aspecten waarvan gezichtsverlies toch nog steeds de allerbelangrijkste is. Die informatie mag ook in de vreemdelingrechtelijke praktijk niet ontbreken, vandaar dat ik U enkele passage citeer:

Onder het knopje “economische informatie”, “wenken voor missies”, kopje “III praktische wenken” staat te lezen (13-5-2003, ambassade Peking, <http://www.nlembassypek.org/index.html>):

- Kom tijdens een gesprek niet meteen ter zake, maar neem de tijd om even over koetjes en kalfjes te praten.
- Wees niet te direct. Als u het niet met iemand eens bent, breng dat dan, zeker in gezelschap, enigszins omzichtig en op zo'n manier dat uw gesprekspartner niet zijn gezicht verliest.
- Blijf niet te lang aandringen op een concreet antwoord als de Chinese tegenpartij dat op dat moment duidelijk niet wil geven. Kom eventueel later, na terugkomst in Nederland, weer op het punt terug.

Onder het knopje “onderhandelen”, kopje “pengyou” staat te lezen (13-5-2003, ambassade Peking):

Bij de eerste gesprekken is de aandacht van uw Chinese partner voornamelijk gefocust op het sluiten van vriendschap en het kweken van wederzijds begrip. Vrienden hebben nooit ruzie of onenigheid en af en toe een leugentje om bestwil is okay. Het is beter te liegen dan iemand gezichtsverlies te laten lijden, zeker wanneer het gaat om iemand die je later nog eens nodig zou kunnen hebben. Confrontaties worden vermeden. Ben je eenmaal vrienden (pengyou) dan aarzelen Chinezen niet die vriendschap uit te buiten als dat zo uitkomt. Ze leggen grote druk op degenen die hen goedgezind zijn. "Ja maar we zijn toch vrienden dus" De vriendschap is als het ware een belegging voor de toekomst.

Onder het knopje “onderhandelen”, kopje “mianzi” staat te lezen (13-5-2003, ambassade Peking):

Gezicht (aanzien/respect) is erg belangrijk voor uw Chinese partner. Voor uzelf is het echter ook belangrijk gezicht te hebben en te houden. Door iemand in het openbaar af te vallen laat u die persoon gezichtsverlies lijden. Niets is zo erg als dat! Niet alleen de relatie met de persoon die gezichtsverlies heeft geleden wordt verstoord, maar ook die met degenen die erbij aanwezig waren. Gezicht kun je krijgen en geven, echter beter niet verliezen en doen verliezen.

Verder wil ik ook nog enkele nuancerende opmerkingen maken.

Ten aanzien van pagina 5, daar wordt opgemerkt dat in de hukou staat aangegeven tot welke bevolkingsgroep iemand behoort. Net als op pagina 36 wordt er te weinig rekening gehouden met de variaties die er bestaan van een hukou. Een bedrijf kan zijn medewerkers op een hukou hebben, een school of universiteit... De informatie is hier dus te beperkt en moet dus gerelativeerd worden beschouwd.

Ten aanzien van pagina 21, er wordt aangegeven dat de zogenaamde “social compensation fee” het bedrag (feitelijke boete) dat betaald moet worden voor een kind dat geboren wordt buiten toestemming van de overheid om, nu gerelateerd wordt aan het besteedbare jaarinkomen en niet meer aan het gemiddelde jaarinkomen van een lokale arbeider. Er is echter niet aangegeven dat zulks ook inhoudt dat dit van een half jaar tot twee jaar salaris betekent, dus een feitelijke dwangarbeid van een gelijke periode zonder dat in het levensonderhoud is voorzien. Voor velen die al op de armoedegrens wonen, wat in het platteland zeker nog vaak het geval is, is dat dus niet op te brengen. Typerend is dan ook dat op pagina 39, derde alinea, wel bedragen voor de kosten van een ID-kaart worden genoemd, en dat daarbij wordt vermeld dat die kleine bedragen zelfs kunnen worden kwijtgescholden.

Ten aanzien van pagina 36 is al een opmerking gemaakt, zie opmerking bij pagina 5. Het is geen familieregistratie, maar een huishoudregistratieboekje (dus ook bedrijf, school etc...). Mensen die op een bepaald adres feitelijk verblijf hebben kunnen daar worden geregistreerd, als zij aan bepaalde voorwaarden voldoen. Dit wordt zowel in het exemplaar voor dat huishouden genoteerd, als in het vaak nog handgeschreven register bij de PSB, de lokale hukou-politie. Opzoeken in dat lokale register is nagenoeg onbegonnen werk, als geen data bekend zijn, want iedereen wordt gewoon in een soort chronologische lijst bijgeschreven, zoals ook elke mutatie op die wijze wordt geregistreerd. In de hukou is een registratienummer dat het zoeken vereenvoudigt, maar zonder dat nummer, is het moeilijk, maar nog niet uitgesloten. Dit vraagt inzet van de lokale mensen en dat kan onder omstandigheden en tegen betaling van 2000 tot 10000 RMB worden geregeld. Volledige informatie over naam, geboortedatum en –plaats, namen ouders, verblijfplaatsen waar men is geweest (want meerdere registers), is dan een startpunt. Een huishoudboekje wordt ook periodiek geschoond. Niet alleen worden de namen doorgehaald indien zij langer dan zes maanden niet meer op het adres verblijf hebben, indien gemeld en/of bij controle, maar het kan voorkomen dat het gehele boekje na opschoning wordt vervangen. Dan bevat het dus niet meer de oude gegevens. Gezinnen waarvan diverse kinderen bijvoorbeeld zijn geëmigreerd zijn dan niet meer op die hukou terug te vinden. Dit is ook bevestigd door Buitenlandse Zaken in één van de zaken die ik onder handen heb.

Ten aanzien van pagina 38 kan nog worden opgemerkt dat zoals ook al ten aanzien van pagina 21 is opgemerkt, het opvallend is dat zo weinig benadrukt wordt dat het betalen van hoge bedragen voor het niet naleven van het toestemmingsvereiste om een kind te krijgen, tevens kan inhouden dat door het niet betalen ervan, het kind niet ingeschreven wordt en dus ook niet bestaat. Hierdoor kan het dus voorkomen dat een minderjarige wel ergens gewoond heeft, maar niet in de registers staat ingeschreven. Op pagina 51 en 52 blijken enkele van die consequenties zoals geen inschrijving in de school, ondanks de leerplicht.

Ten aanzien van pagina 38 dient ook nog te worden opgemerkt dat de wet weliswaar aangeeft dat men een ID-kaart moet aanvragen, maar de wet kent alleen identificatieplicht voor bepaalde situaties. In de wet staat aangegeven voor welke gelegenheden een ID-kaart **kan** worden gebruikt voor identificatie. Op pagina 39, alinea 3 en 89-91 volgt een nuancering.

Ten aanzien van pagina 41 dient te worden opgemerkt dat alinea 4 innerlijk tegenstrijdig is met wat op pagina 75 e.v. staat aangegeven. Illegale uitreis vindt wel plaats, maar is kennelijk ook weer afhankelijk van de definitie. Uitreis zonder op een reguliere en normale manier verkregen daarvoor vereiste papieren (o.a. paspoort), is dus wel degelijk mogelijk.

Ten aanzien van pagina 42, alinea 4, moet worden opgemerkt dat het nog steeds niet in de Chinese cultuur ligt om te procederen. Feitelijk is dat gezichtsverlies. Nog los van de keuze van Chinezen om nog steeds hun geld liever te besteden aan het omkopen van de rechter, in plaats van het inhuren van een advocaat, klagen vele advocaten steen en been over de slechte kwaliteit van de rechterlijke macht. Vele rechters zijn nog benoemd in de tijd van Mao en toen waren de ongeschoolden aan de macht. Vele rechters kennen de wet niet, dus je hebt dan ook niets aan de wet. Er wordt aan gewerkt, maar over de hele linie is het nog beroerd gesteld. Het is vooral voor bedrijven een noodzaak geworden, inderdaad met de WTO in gedachte, om juridisch advies in te winnen. Verder is in China arbitration veel meer ingeburgerd om geschillen te beslechten, hetgeen veelal buiten de Rechtbank om gaat.

Ten aanzien van pagina 53 en 54, wil ik mij beperken tot de recent uitgebrachte reactie ten behoeve van een zitting van 3 juni 2003 bij de Rechtbank in Arnhem. Er staat hier een mooie theorie, maar de praktijk is veel taaier en er wordt hier ten onrechte geen enkele opmerking gemaakt omtrent de zwerfkinderen en de kinderhandel die plaats heeft in China.

De bovenstaande reactie heb ik opgesteld naar aanleiding van een quick-screen van het mij heden bereikte ambtsbericht. Hierbij heb ik enkele topics gekozen vanuit de inhoudsopgave die mij voor de dagdagelijkse praktijk interessant lijken. Ik heb dus niet het gehele ambtsbericht doorgeploegd. Het niet vermelden van andere opmerkingen betekent dus niet dat de rest goed is, noch betekent het niet dat ten aanzien van de gemaakte opmerkingen niet elders in het ambtsbericht nog wat staat vermeld. Zoals uit sommige opmerkingen al blijkt, niet alle informatie is op de meest logische plaats terug te vinden.

Waalwijk, 13 mei 2003

M.A. Collet